

Færder nasjonalpark

Dato: 18.11.21
ST 19/21 c
Saksbehandler: Anne Sjømæling
Møtedato: 30.11.21

Sak 19/21 c: Uttalelse til høring - Forskrift om opptak og bruk av informasjon om bestemt angitte bunnforhold

Bakgrunn

Forsvarsdepartementet har 13.09.21 sendt forskrift om opptak og bruk av informasjon om bestemt angitte bunnforhold på høring. Forskriften foreslås hjemlet i lov om informasjon ombestemt angitte områder, skjermingsverdige objekter og bunnforhold fra 2017. Høringsnotatfølger vedlagt.

Utgangspunktet for forskriften er sikkerhetsmessige hensyn, men departementet opplyser at forskriften skal balansere sikkerhet mot næringslivets interesser og samfunnsformål.

Praksis i dag er at «private som ønsker å samle inn nye data eller som har behov for graderte data inngir søknad til Kartverket, som igjen søker Forsvaret v/Forsvarets Operative Hovedkvarter (FOH) om frigivelse/avgradering på deres vegne. FOH har fastsatt egne retningslinjer for henvendelser om avgradering og utlevering av datasett om bunnforhold, som følger reglene for avgradering i sikkerhetsloven med forskrifter. Hvorvidt unntak fra forbudet mot opptak og bruk av bunninformasjon skal gis, beror på en konkret helhetsvurdering. Det er hovedsakelig omfattende bruk av informasjon og systematisk opptak ved bruk av avansert utstyr for å gjennomføre systematiske kartlegginger av norskekysten det er behov for å kontrollere og beskytte mot. Utgangspunktet for vurderingen er en helhetsvurdering av den sikkerhetsmessige risikoen den planlagte aktiviteten vil innebære og det konkrete skjermingsbehovet informasjonen har. Relevante momenter i vurderingen er blant annet:

- *områdets størrelse*
- *områdets sensitivitet*
- *om området er innenfor eller i nærheten av Forsvarets fastsatte forbudsområder etter forskrift om militære forbudsområder innen Sjøforsvaret*
- *hvem som ber om avgradering og utlevering*
- *til hvilket formål informasjonen skal brukes, herunder privat eller nærings-ellersamfunnsformål*
- *hvordan kartleggingen skal foretas, herunder hvilket utstyr som brukes og hvilken kvalitet og oppløsning dataene vil få*

- om, og eventuelt i hvilket omfang, informasjonen skal deles med tredjeparter
- om informasjonen kan gjøres tilgjengelig ved å gjøre den taushetsbelagt

Det kan nevnes at tillatelse til bruk av høyoppløselige dybde data i forbindelse med kartlegging av nasjonalparkene Færder og Ytre Hvaler i prosjektet Frisk Oslofjord ble innhentet etter denne ordningen.

Med «opptak og bruk av informasjon» menes at «informasjonen blir innhentet og lagret på et medium slik at informasjonen kan brukes på et senere tidspunkt. Innsamling av informasjon som ikke kan lagres vil dermed ikke være opptak i lovens forstand. Med «på annen måte bruke» menes at forbudet gjelder alle former for behandling av informasjonen, inkludert det å mangfoldiggjøre, spre, behandle eller videreformidle informasjonen til andre, herunder også direkteoverføring av informasjonen.»

Informasjon som har lavere tetthet enn 50 x 50 meter og informasjon om bunnforhold 30 meter eller grunnere vil i utgangspunktet være ugradert. Departementet foreslår følgende:

Dybder relativt til sjøkart-null	>50mx50m	>25mx25m	<25mx25m
0-30 meter	Ugradert	Ugradert	Ugradert
30 meter>	Ugradert	Begrenset	Konfidensielt

Departementet ønsker å gjøre forskriften gjeldende også for blant annet Svalbard og Jan Mayen. Forskriften vil endre saksbehandlingspraksis ved at Kartverket vil behandle en større andel av sakene.

Vurdering

Færder nasjonalpark består av i underkant av 96% sjø, med dyp ned til ca. 3-400 m i nord.

Kunnskapen om og forvaltningen av sjøbunnen kan forbedres vesentlig ved å ta i bruk moderne kartleggingsutstyr og modellering.

I prosjektet Frisk Oslofjord er det utviklet lovende økologiske bunnkart i forbindelse med kartlegging av nasjonalparkene Færder og Ytre Hvaler, som kan gi nye muligheter. De økologiske bunnkartene er basert på kartlegging som i utgangspunktet ikke er tillatt i forslaget, da kartleggingen er høyoppløselig og fra dyp under 30 meter.

Vi har svært lite kunnskap om naturmangfoldet på havbunnen dypere enn 30 m. Nasjonalparkstyret får søknader om brygger, sjøkabler, anlegg og aktiviteter i sjøområdene og avgjørelsene fattes i dag på et svært mangelfullt kunnskapsgrunnlag. Vi har med stor forventning sett frem til å få tilgang til marine økologiske grunnkart slik at nasjonalparkstyret, kommunene våre og søkere bedre kan ivareta verneverdiene i nasjonalparken ved behandling av tiltak. Marine økologiske grunnkart vil dessuten gi oss verdifull informasjon om bunnhabitater, mulig områder med marin forsøpling og potensiale for viktige arter.

Det samme gjelder prosjektet Kampen mot spøkelsesfiske, som er startet opp i de marine nasjonalparkene fra svenskegrensen til Agder. Der er det planer om å bruke avansert, autonom undervannsfarkost som gjør høyoppløselig opptak på dypere vann og som

kartlegger effektivt. Skal tapte fiskeredskap identifiseres for så å bli tatt opp, er en avhengig av den beste oppløseligheten på opptakene som er tilgjengelig. Foreløpige anslag viser at det er ca 10 000 tapte redskaper bare i Raet og Ytre Hvaler nasjonalpark (10-90 meter under havet) hvor omtrent ¼ til enhver tid inneholder fisk, krabber og hummer, og det er grunn til å tro at det er omtrent samme antall også i Færder nasjonalpark. Det er utviklet kunstig intelligens som kan gjenkjenne disse teinene fra videoopptak – men kartleggingen er sterkt begrenset av sikt. Bruk av havbunnsteknologi som sonar gir fordelene av at man kan dekke større flater og arbeide uavhengig av sikt.

Forvalter er bekymret for at forskriften vil være til hinder for bedre kunnskap, forvaltning og opprydding på sjøbunnen, noe som er vesentlige samfunnsinteresser som bør veie tungt opp mot sikkerhetshensyn. Forvalter har ikke grunnlag for å foreslå konkret hvordan forskriften kan innrettes for å avklare at denne typen virksomhet kan foregå uten at den i utgangspunktet er i strid med forskriften, men at departementet bes om å løse det.

Forslag til vedtak

Styret er bekymret for at forskriften vil være til hinder for bedre kunnskap om og forvaltning av sjøbunnen i nasjonalparken, samt opprydding. Det er vesentlige samfunnsinteresser som bør veie tungt opp mot sikkerhetshensyn.

- Færder nasjonalparkstyre er positive til at alle dybde-data fra områder grunnere enn 30 meter blir gjort tilgjengelige som høyoppløselige bunnkart.
- Færder nasjonalparkstyre viser til «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv» (mars 2021), samt til «Hurdalsplattformen» (2021, s. 31 og s. 32, Forvalte naturen og fremtidens velferd) hvor verdien av Oslofjorden løftes opp som en fjord av regional- og nasjonal interesse for vern og bruk. Nasjonalparkstyret vil påpeke verdien av et godt kunnskapsgrunnlag som basis for vern og bruk, og vil særlig uttrykke ønske om at areal avsatt til marine nasjonalparker og verneområder i Oslofjorden tildeles et graderingsregime for multistråle-data på minimum 10x10 meter som kategori «ugradert». Dette vil kunne bidra til en mer fremtidsrettet forvaltning av kysten og havområdene med hensyn til bærekraft og arealkonflikter, og være viktig til bruk i formidlingen og undervisning i regi av nasjonalparkens visnings-sentre og regionens kunnskaps-sentre.
- Det vil kunne bli behov for å peke ut særlige områder på ulike dybder, - også dypere enn 30 meter, og med ulike morfologi til forsknings- og referansefelt, slik at kunnskap om marine endringer og prosesser kan studeres gjennom lengre tidsserier. Dette vil være i samarbeid med for eksempel Havforskningsinstituttet og andre relevante forskningsmiljø. Dette vil nasjonalparkstyret eventuelt komme tilbake til på et senere tidspunkt.

Styret har ikke grunnlag for å foreslå konkret hvordan forskriften kan innrettes for å avklare at denne typen virksomhet kan foregå uten at den i utgangpunktet er i strid med forskriften, men ber departementet om å løse det.

Vedlegg: Høringsnotat

Utskrift til: Forsvarsdepartementet

Kopi:

Vestfold og Telemark Fylkeskommune

Miljødirektoratet

Færder kommune

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Fiskeridirektoratet

Havforskningsinstituttet